

Varustuskindluse III veebiseminar

Erkki Sapp

Energiaturu osakonna juhataja

Elering AS

Süsteemi piisavus

I. Elektrisüsteemi varustuskindluse norm

I veebiseminar

Sätetab süsteemi piisavuse taseme, mille vastu süsteemi piisavuse tõenäosuslike hinnanguid teostatakse.

Piirangu tundide arv [h/aastas]; Tarbimise piiramise maht [GWh/aastas].

II. Süsteemi piisavuse hinnang

- Üle-euroopaline tõenäosuslik hinnang MAF
- Eristenaariumite hinnang Baltimaade ja Eesti kohta

II veebiseminar

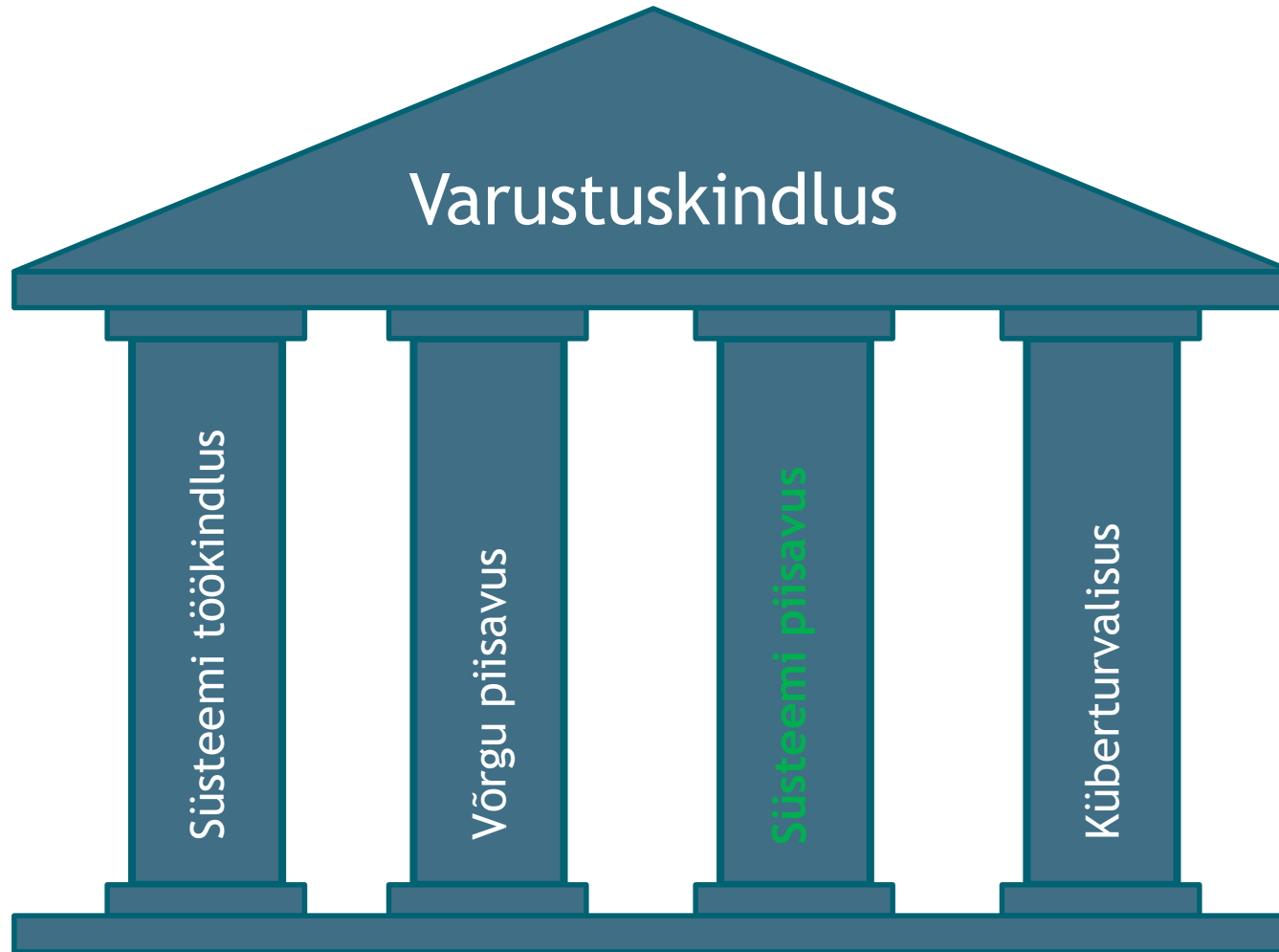
I veebiseminar

III. Võimsusmehhanism

III veebiseminar

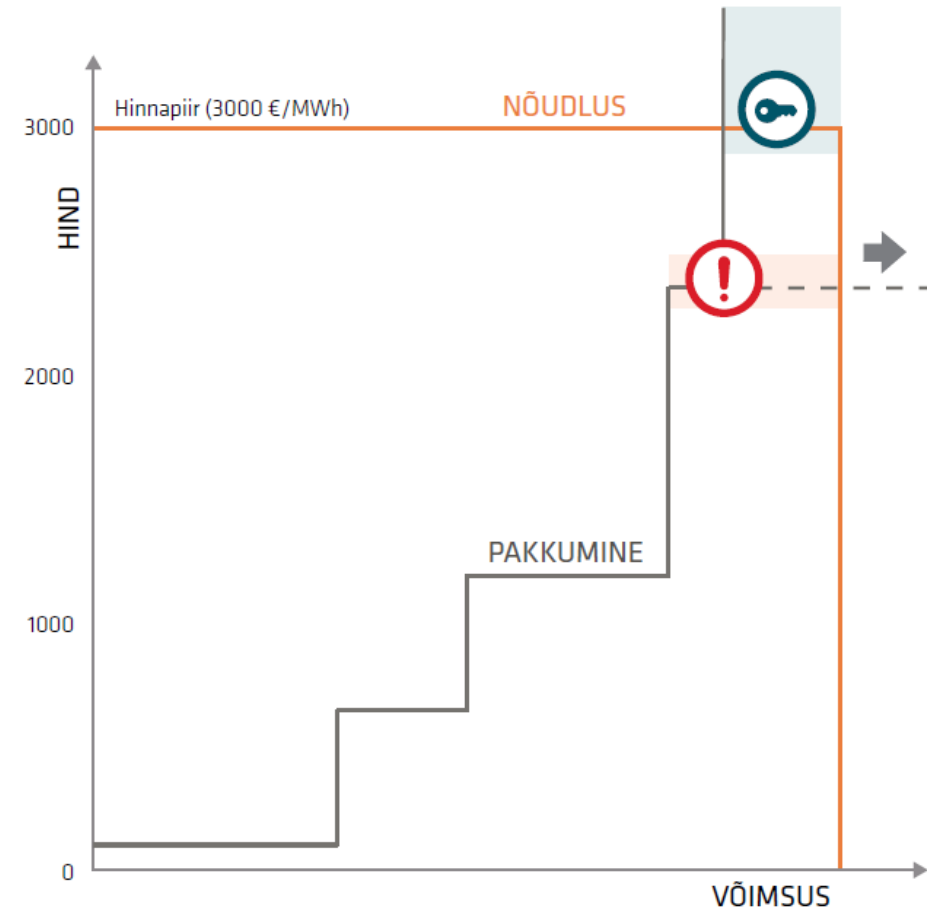
Kui süsteemi piisavuse hinnangud ei vasta nõutule on peale turubarjäärade likvideerimist võimalik teha ettepanek võimsusmehhanismi kehtestamiseks.

Varustuskindluse tagamise neli alussammast

Mis on võimsusmehhanism?

- Ajutine meede elektrisüsteemi piisavuse vajaliku taseme tagamiseks, mille raames tasustatakse võimsuste omanikke nende võimsuste kättesaadavuse eest.
- Tegemist on riigiabiga, millele kehtivad Euroopa Liidu ühisturul kehtestatud reeglid.
 - Selliste reeglite eesmärgiks on turgu moonutava riigiabi minimeerimine selleks, et tagada vaba konkurents elektriturul.
- Võimsusmehhanism on kulu elektritarbijale, kelle elektriarvel täiendavate võimsuste hoidmine kajastub. Elektri hind on majanduse konkurentsivõime alus ning seetõttu ei tohi võimsusmehhanismi rakendamise otsust teha kergekäeliselt.

Miks tegeleda võimsusmehhanismi ettevalmistustega?

- Kuigi elektrisüsteemi piisavuse seis on olnud väga hea ja on analüüside põhjal ka tulevikus kõrgel tasemel, siis energiasüsteem on muutuses ning muutused on kiirenevad.
- Elering vastutab varustuskindluse eest ning peab olema kindel, et ka ootamatuste korral on võimalik elektrisüsteemi piisavus tagada.
- Uute võimsuste investeeringud võtavad aega ja otsusest tootmiseni kulub aastaid.
- Kui elektrisüsteemi piisavuse hinnang näitab, et piisavus ei vasta varustuskindluse normile, siis on meil olemas plaan, kuidas võimsuseid lisada.

Strateegiline reserv

- Eesti jaoks kõige sobivam võimsusmehhanism on strateegiline reserv.
- Strateegilise reservi puhul on minimeeritud mõju elektriturule, kuna strateegilise reservi hulka kuuluvad võimsused ei tohi samal ajal osaleda elektriturul.
 - Seega ei ole elektrituru hinnateke strateegilise reservi olemasolust mõjutatud.
- Euroopa elektrienergia siseturu määrus suunab kasutama strateegilist reservi, kui see sobib elektrisüsteemi piisavuse probleemi lahendamiseks.
- Strateegiline reserv sobitub hästi Eesti olukorras, kus peamiseks piisavuse probleemiks on mitme välisühenduse üheaegne avarii.
- Strateegiline reserv on rakendatud Soomes ja Rootsis.

Kuidas käib rakendamine?

Rakendamise põhjendatuse hindamine

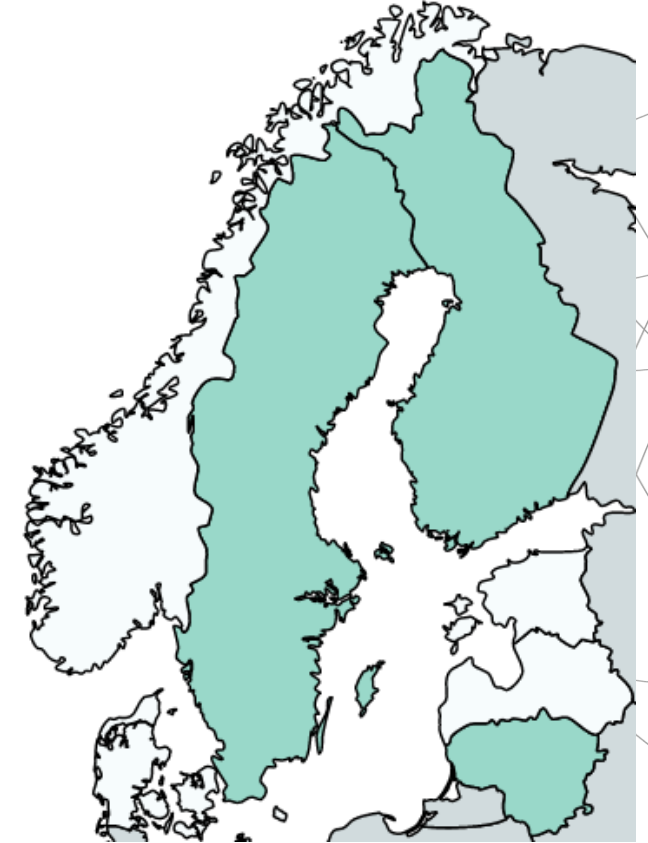
- Euroopa elektrienergia siseturu määrus sätestab tegevused, mis on vajalikud enne võimsusmehhanismi rakendamist.
- Üle-Euroopaline või riiklik elektrisüsteemi piisavuse hinnang selle kohta, et varustuskindluse norm ei ole tagatud.
 - Riikliku ja üle-Euroopalise hinnangu lahknevuse korral tuleb erinevust põhjendada Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ametile (ACER)
- Euroopa Komisjonile tuleb esitada rakenduskava koos ajakavaga, mille jooksul tuleb vastu võtta meetmed tuvastatud regulatiivsete moonutuste ja turutõrgete kõrvaldamiseks
- Ulatuslik uurimus, et selgitada välja mehhanismi võimalikud mõjud naaberliikmesriikidele, konsulteerides seejuures naaberliikmesriikidega.

Kui rakendamine on põhjendatud

- Riigiabiluba Euroopa Komisjonilt
- Detailne võimsusmehhanismi ülesehitus, sh:
 - Detailed tehnilised nõuded osalevatele võimsustele;
 - Vähempakkumise ülesehitus ja ajakava;
 - Väljamaksmise reeglid ja kulude katmise allikad.
- Vähempakkumise korraldamine

Võimsusmehhanismid naaberriikides

- Soome rakendab strateegilist reservi alates 2007 611 MW (01.07.2020-30.06.2022).
- Rootsi rakendab strateegilist reservi alates 2004, lõpetamine plaanis 2025.
- Leedus on plaanis rakendada võimsusturg, käimas on riigiabi loa taotlus:
 - Üle-Euroopaline elektrisüsteemi piisavuse hinnang ei ole näidanud Leedu jaoks probleemi.
 - Leedu on teostanud riikliku analüüsi, mille tulemuseks on vajadus võimsusmehhanism luua aastaks 2025.
- Võimsusmehhanismid omavad mõju naaberriikidele:
 - Suurendavad elektrisüsteemi piisavust
 - Võimsusturu korral vähendavad naaberriikide võimsuste konkurentsivõimet

Kokkuvõtteks

I. Elektrisüsteemi varustuskindluse norm

9 h/aastas; 6 GWh/aastas, taseme kinnitab Vabariigi Valitsus.

II. Süsteemipiisavuse hinnang

- Üle-Euroopaline tõenäosuslik hinnang. Hinnatakse vastu Varustuskindluse normi.
- Eristenaariumite hinnang Baltimaade ja Eesti kohta. Hinnatakse vastu vastava stsenaariumi kriteeriumeid.

III. Võimsusmehhanism

Kui süsteemipiisavuse hinnangud ei vasta nõutule, on peale turubarjäärade likvideerimist võimalik teha ettepanek võimsusmehhanismi kehtestamiseks.

Täna!

Mõisted

LOLE (*Loss of Load Expectation*) - **Piirangu tundide arv [tundi/aastas]**

Eeldatav tundide arv aastas, kus tarbimist ei ole võimalik katta turupõhiste vahenditega, ehk tarbimine ületab tootmise ja impordi võimekust, esineb andmata energia läbi tarbimise piiramise.

EENS (*Expected Energy Not Served*) - **Tarbimise piiramise maht [MWh/aastas]**

Eeldatav aastane tarbimise maht mida on vaja piirata, tulenevalt ebapiisavast tootmis- ja impordivõimekusest, et katta kogu tarbimist.

VOLL (*Value of Loss of Load*) - **Saamata jäänud energia hind [EUR/MWh]**

Konkurentsiameti 03.07.2020 otsusega nr 7-26/2020-007 on kinnitatud Eesti saamata jäänud energia hinnaks 7287 EUR/MWh.

CONE (*Cost of New Entry*) - **Uue tootmisvõimsuse maksumus [EUR/MW]**

Annualiseeritud vajalik netotulu uue tootmisvõimsuse või tarbimisjuhtimise ühikvõimsuse rajamiseks, katmaks ära kapitali- ja püsikulud selle majandusliku eluea jooksul.